

2010-ben harmadik alkalommal került sor az MKIK és az MKIK GVI szakiskolai kutatására, melynek keretében egy 4500 vállalkozásra és közintézményre kiterjedő kérdőíves adatfelvétel zajlott le 2010 tavaszán az MKIK GVI szervezésében. A kutatás célja, hogy feltérképezze az üzleti szektor és a közsféra egyes szegmenseinek a szakképző iskolát végzettek iránti keresletét egy éven belüli, illetve három éven túli időtávon – szakmánként és megyénként, illetve régióként. Továbbá, hogy ezt összevesse a szakképző iskolák várható kibocsátási adataival – szintén szakmánként és megyénként, illetve régióként. A kereslet és kínálat összevetésén keresztül pedig a 2011/2012-es szakképzési beiskolázási keretszámokra tesz javaslatot. Az adatok azt mutatják, hogy összességében országosan, a jelenlegi trendek fennmaradása esetén túlkínálatra, tehát túl magas szakmunkás-kibocsátásra lehet számítani, ami azonban jelentős szakma szerinti eltéréseket rejt maga mögött és az országos túlkínálati adat mögött jelentős részben néhány magas túlkínálatú szakma áll. Ugyanakkor a munkaerő-kínálat és -kereslet 2013-2014-es országos szakmánkénti eltéréseinek becslése azt szemlélteti, hogy drasztikus mértékben eltérő munkaerő-piaci képet kapunk, ha figyelembe vesszük a frissen végzett szakmunkások saját szakmájukban való elhelyezkedési arányait is. Ez által kiderül, hogy sok esetben olyan szakmákban is túl kevés frissen végzett szakmunkás helyezkedik el, amelyekben jelentős a munkaerő-piaci hiány. Ezt a jelenséget úgy jellemezhetjük, hogy egyszerre áll fent szakmunkáshiány és túlkereslet ugyanabban a szakmában.

Elemzésünk tartalmazza az országos, szakmánkénti szakiskolai kibocsátásra vonatkozó előrejelzéseket a megfelelő munkaerő-piaci keresleti adatokkal egyetemben. Ezek alapján a kínálat és kereslet eltéréseit is bemutatjuk, valamint figyelembe vesszük az adott szakmában az effektív (ténylegesen jelentkező) munkaerő-piaci kínálatot is, tehát azon végzett diákok részarányát, akik ugyan az adott szakmában végeznek várhatóan, de feltehetően sosem fogják a szakmájukat használni a munkaerő-piacon.

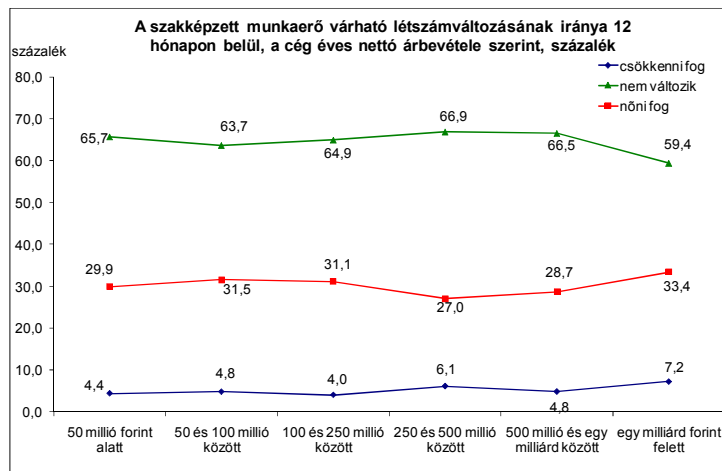
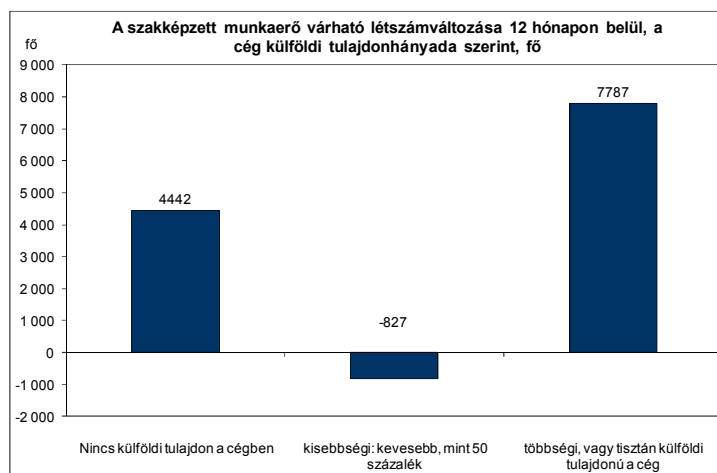
Természetesen itt olyan illusztratív adatokról van szó, amelyek csak az első lépést jelentik a lokális munkaerőpiacokon érvényes keresleti és kínálati helyzet elemzéséhez. Elsősorban azért, mert itt mind a keresleti, mind a kínálati oldalon becsült adatok állnak rendelkezésünkre, nem pedig olyan adatok, amelyek azt mutatnák, hogy egy adott szakmában ténylegesen hányan lépnek ki a jövőben a lokális munkaerőpiacra és ténylegesen hány főt fognak foglalkoztatni ebben a szakmában ugyanott.

Másodsorban az alábbiakban országosan aggregált adatokat közlünk, amelyek éppen az amúgy ténylegesen működő lokális munkaerőpiacok kínálati és keresleti viszonyait és különbségeit takarják el.

Harmadsorban azért, mert a keresleti oldalon nem áll módunkban az egyik legfontosabb paraméter, a kínált bérek figyelembe vétele.

Mégis, pusztán illusztratív jelleggel érdemes a szakmánkénti, országosan aggregált adatokat áttekinteni.

Az elemzés legfontosabb következtetése, hogy összességében országosan, a jelenlegi trendek fennmaradása esetén túlkínálatra, tehát túl magas szakmunkás kibocsátásra lehet számítani, ami azonban

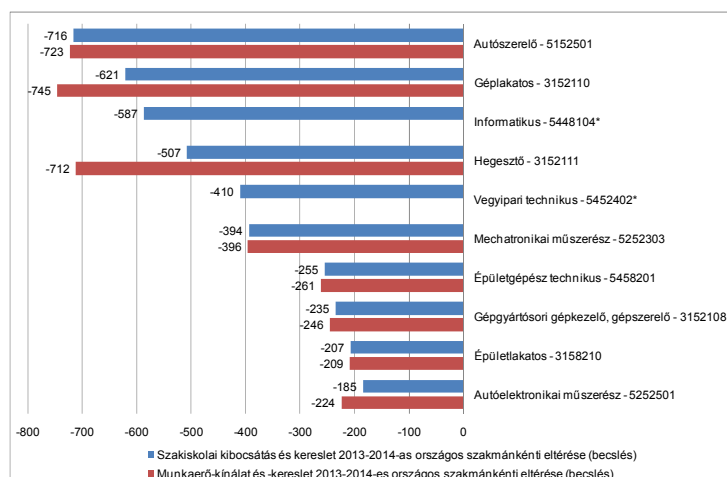
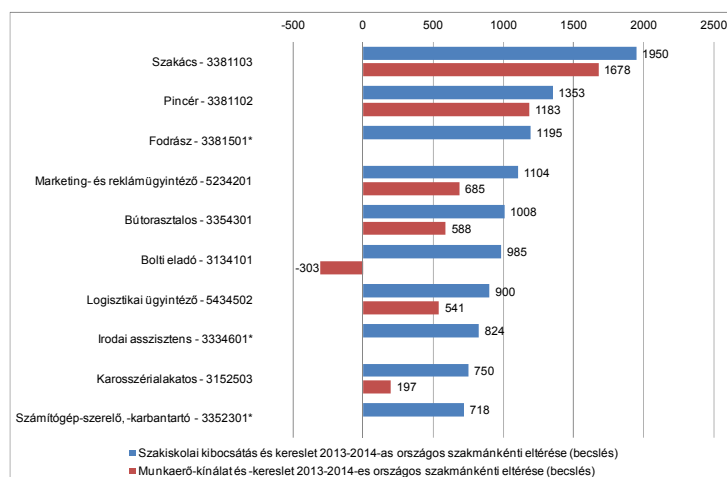
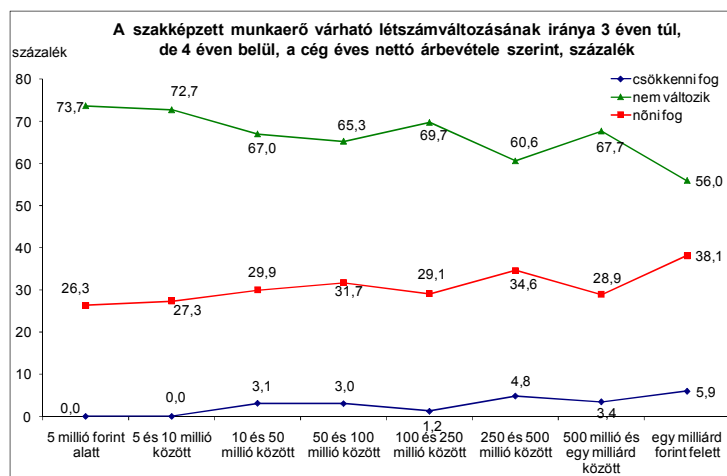

jelentős szakma szerinti eltéréseket rejt maga mögött. Fontos kiemelni, hogy ez a megállapítás ellentétes a korábbi években megállapítottakkal. Ennek oka, hogy a korábbi években lényeges volt az adatvesztés a szakiskolai kibocsátás szakma szintű kódolása során (rég-új OKJ kódok eltérései), amely idén lényegesen kisebb volt. Tehát ezen adatok alapján kijelenthetjük, hogy amennyiben a teljes KIR-STAT adatbázis és így a teljes szakiskolai kibocsátás problémamentesen kódolható lenne, akkor még nagyobb országos túlkínálatot találunk.

Az országos túlkínálati adat mögött jelentős részben néhány magas túlkínálatú szakma áll, ezek: szakács (3381103), pincér (3381102), fodrász (3381501), marketing- és reklámügymintező (5234201), és bútorasztalos (3354301). A legnagyobb túlkeresletű és túlkínálatú szakmák listája döntő részben megegyezik a tavalyi adatokkal, azonban található néhány meglepő kivétel, amelyek jelentősen eltérnek a tavalyi és az ideai becsléseket összehasonlítva. Az idén jelentős túlkínálatú, de tavaly jelentős túlkereslettel jellemezhető szakmák: bolti eladó (3134101), logisztikai ügyintéző (5434502) és gépgyártás-technológiai technikus (5452101). Ezekben az esetekben a várható vállalati kereslet jelentősen csökkent és a várható kibocsátás jelentősen növekedett, melyek eredményeként a várható túlkeresletből várható túlkínálat lett egy év leforgása alatt. A másik oldalon, az ideai jelentős túlkeresletű, de tavaly jelentős túlkínálatú szakmák közül kirívó eset a kereskedő (5234105).

Ugyanakkor a munkaerő-kínálat és -kereslet 2013-2014-es országos szakmánkénti eltéréseinek becslése azt szemlélteti, hogy milyen drasztikus mértékben eltérő munkaerő-piaci képet kapunk, ha figyelembe vesszük a frissen végzett szakmunkások saját szakmájukban való elhelyezkedési arányait is. Ezt az arányt úgy határoztuk meg, hogy azok arányát mutatja az adott szakiskolai végzett kohorszon belül, akik effektíve megjelennek az adott szakma munkaerő-piacán; tehát például kilépőnek számítanak azok, akik továbbtanulnak vagy inaktívak lesznek, vagy nem találnak semmilyen munkát 9 hónappal a végzést követően.

Ez által világosan bemutatható, hogy sok esetben olyan szakmákban is kevés frissen végzett szakmunkás helyezkedik el, amelyekben jelentős a munkaerő-piaci hiány. Ezt a jelenséget úgy jellemezhetjük, hogy egyszerre áll fent szakmunkás hiány és túlkereslet ugyanabban a szakmában, pl. a bolti eladóknál. Az e mögött meghúzódó okokat sajnos nem állt módunkban felderíteni, de valószínűsíthető, hogy a végzős szakmunkások tudásának minőségével lehetnek problémák, valamint a lokális munkaerő-piacok közötti alacsony mobilitás okozhatja az anomáliákat. Elképzelhető, hogy az egyéb, magasabb bért kínáló szakmákban helyezkednek el a diákok vagy alkalmi munkákat vállalnak el.

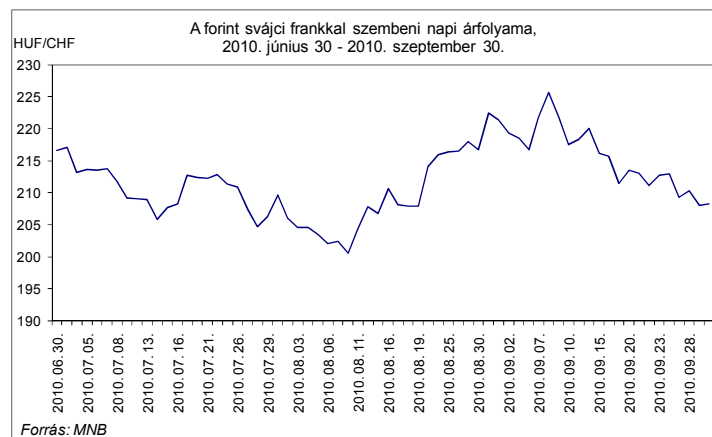

Ugyanakkor belátható, hogy az adott szakma munkaerőpiacán való megjelenés nem csupán a diákok szándékaitól és képességeitől függ, hanem a szakma lokális munkaerőpiacán megjelenő kereslettől is. Tehát sok végzett szakiskolai diák eleve más szakmában kereshet állást, amennyiben világos számára, hogy nincs kereslet az adott szakmában a lokális munkaerőpiacon. Tehát belátható, hogy magasabb kereslet esetén a szakmában maradási arány is magasabb lehet, vagyis az effektív kereslet alkalmazkodhat a kínálathoz. Ennek fényében csak óvatosan szabad értelmezni a fenti eredményeket.

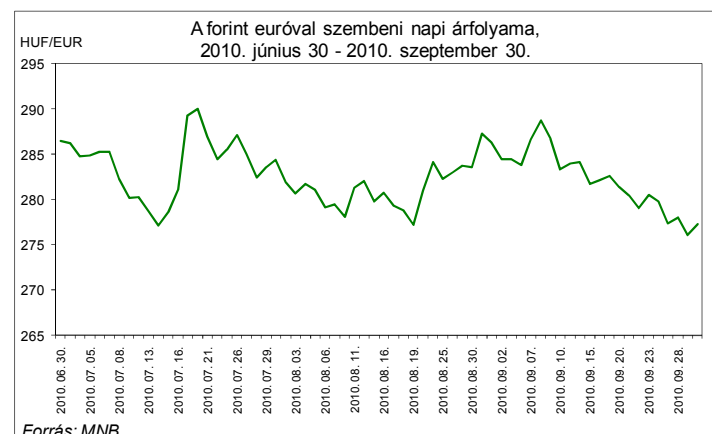
Makrogazdasági tendenciák: kormányzati kommunikáció és árfolyamingadozás

Szeptember elején rekordot döntött a svájci frank árfolyama. A negatív befektetői hangulatot leginkább az Európai Unió és az eurózóna adósságproblémája okozta, ezen kívül pedig a frankerősödést az is elősegítette, hogy a pénzügyi piacok egyre pesszimistábbak a jövőbeli gazdasági kilátásokat illetően. A forint a régió devizáihoz képest is nagyobb mértékben gyengült, mivel a kedvezőtlen pénzügyi-gazdasági környezet mellett Magyarország kockázatosabb megítélése is negatívan hatott az árfolyamra. A magasabb kockázatokat a kormány és a Nemzetközi Valutaalap kapcsolata körüli bizonytalanság, valamint az éves hiánycéllal és a jövő évi költségvetéssel kapcsolatos kormányzati elköteleződés hiánya okozta. Az EU nyomásának hatására Matolcsy György nemzetgazdasági miniszter bejelentette, hogy a kormány elköteleződik a 2011-es, 3 százalékos alatti költségvetési hiánycél mellett, idén pedig 3,8 százalékos hiány marad a költségvetési hiány, ezt később a miniszterelnök is megerősítette. A híre a pénzügyi piacok azonnal pozitívan reagáltak, a bejelentés után a forint szinte azonnal 223-as szintre erősödött a frankkal szemben.

Szeptember elején 226 forint felett rekordot döntött a svájci frank árfolyama. A negatív befektetői hangulatot leginkább az Európai Unió és az eurózóna adósságproblémája táplálta, ami miatt a tőke a kevésbé kockázatos eszközökbe áramlott. Elemzők szerint az árfolyam alakulásában meghatározó szerepe volt a nyáron végzett uniós banki stressztesztnek állítólagos megbízhatatlanságáról szóló híreknek is, amelyek hatására az euró gyengülni kezdett a dollárhoz és a svájci frankhoz képest is. Az év eleje óta tartó trendszerű frankerősödést az is elősegítette, hogy a piacok egyre pesszimistábbak a gazdasági kilátásokat illetően, kezdik árazni a W-alakú, azaz újabb lejtmenettel járó recessziós pálya következményeit, aminek hatására a biztonsági eszköznek tekintett devizák, így a dollár, a jen és frank, valamint az arany ára is emelkedik.

A forint az elmúlt egy-két hónaphoz hasonlóan szeptemberben is aluteltjesített a régió devizáihoz képest, melynek háttérében a fenti külső tényezők mellett Magyarország kockázatosabb megítélése is szerepet játszott. A magasabb kockázatokat egyrészt a kormány elhibázott kommunikációs lépései okozták, másrészt a kormány és a Nemzetközi Valutaalap kapcsolata körüli bizonytalanság is gyengítette a forintot, mivel az IMF-hitel nélkül a piac kiszolgáltatottabbnak ítéli Magyarországot. Emellett úgy tűnt, hogy a kormány kivárja az önkormányzati választásokat jövő évi tervei ismertetésével. A befektetőket aggasztotta, hogy kérdéses volt, teljesül-e a 2010-re vállalt 3,8 százalékos hiány, 2011-re pedig még hiánycélt sem nevezett meg a kormány, mivel a választások óta igyekezett bővíteni a mozgásterét és nem köteleződött el a jövő évi, 3 százalékos alatti hiánycél mellett.

Az EU tisztségviselői a szeptember eleji uniós pénzügyminiszteri találkozón egyértelművé tették, hogy az EU nem tolerálja, ha Magyarország jövőre nem tartja magát

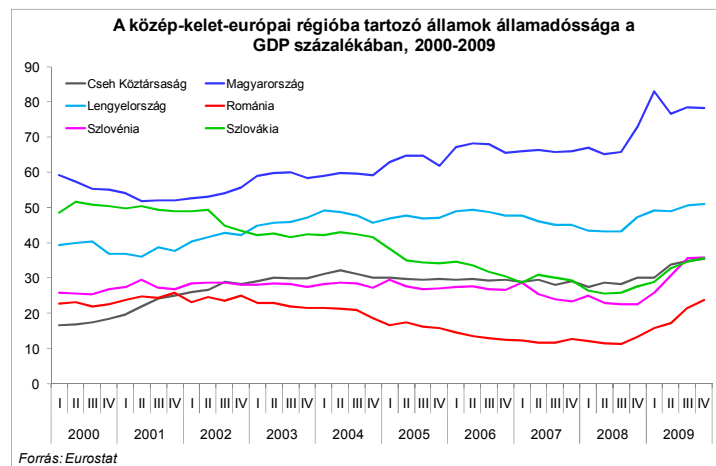
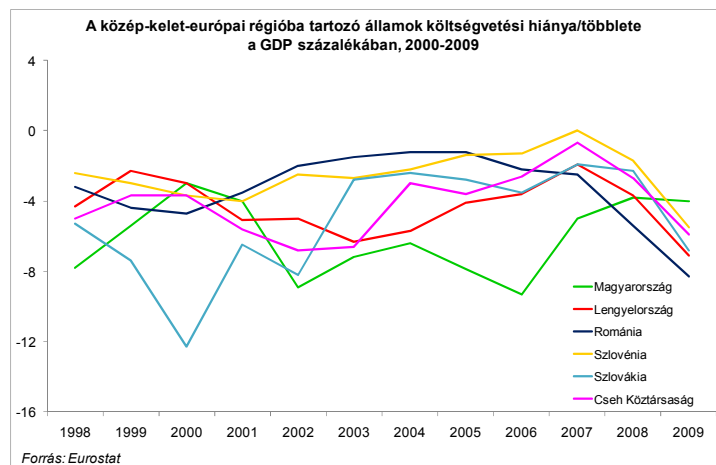
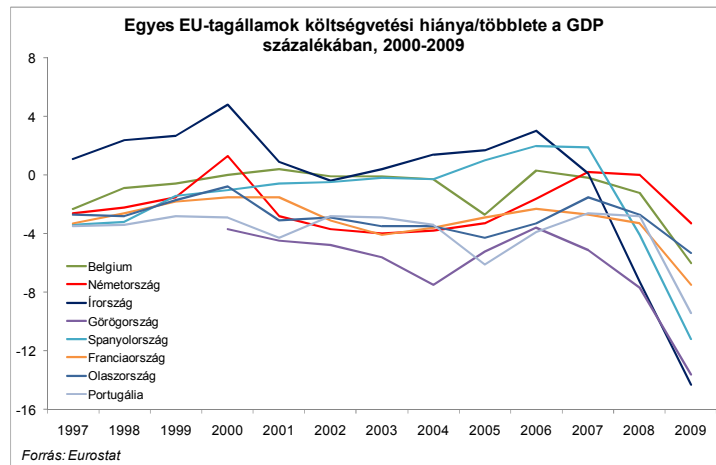
a konvergenciaprogramban tett vállalásához. Emellett az Ecofin-ülésen az is elhangzott, hogy a költségvetési hiányra tett vállalásait megsértő országokat szankcionálni fogják, mellyel kapcsolatban a pontos döntés október végére várható. Másnap a brüsszeli nyomás hatására Matolcsy György nemzetgazdasági miniszter a kormányzótájékoztatóján bejelentette: a kormány vállalja, hogy jövőre 3 százalék alá szorítja a költségvetés hiányát a GDP arányában – attól függetlenül, hogy egy jövőbeli uniós döntés szerint a magánnyugdíjpénztári rendszert felállító országok figyelembe vehetik-e a nyugdíjreformot az államháztartási- és államadósság-kimutatásoknál. Orbán Viktor is megerősítette a bejelentést: az Országgyűlés első őszi ülésnapján napirend előtti felszólalásában kiállt az idei 3,8 százalékos és a 2011-es 3 százalék alatti költségvetési hiánycél mellett.

Matolcsy tárcája most kezdi kidolgozni a 2011-es büdzsét, ezért pontosan nem lehet tudni, hogyan teljesülhet a deficitterv. Ennek remélhető feltételei között sorolta fel az idei 3,8 százalékos hiánycél betartását, a bankadót, a jövő évi 2,5-3 százalékos gazdasági növekedést, az olcsóbb államigazgatást és az állami vállalatok rendbetételét. A Költségvetési Tanács augusztus közepén publikált elemzésében megállapította: ha a kormány jövőre befagyasztja a kiadásokat az állami szférában, azzal 185 milliárdos megtakarítást ér el, és ha ez a lépés kiegészül a beígért 200 milliárdos bankadó beszédésével, akkor tartható a jövő évi 3 százalékos deficit.

A 2011-es 3 százalék alatti hiány kardinális pontja volt az EU-val és az IMF-fel folytatott tárgyalásoknak, a megbeszélések megszakadásához hozzájárult, hogy a kabinet ódzkodott ennek vállalásától. Az emellett elköteleződés elvileg lehetőséget adhatna a tárgyalások felújítására, azonban Matolcsy jelezte, hogy a most futó kölcsönszerződést októberben-novemberben a menetrend szerint lezárják, és új kölcsönszerződést nem akarnak kötni a Valutaalappal.

A hiánycél melletti elköteleződésre azonnal pozitívan reagáltak a pénzügyi piacok: bár már Matolcsy bejelentése előtt erősödésnek indult a forint, a nagyobb előrelépés mégis ehhez köthető. A bejelentés után a forint 223-as szintre erősödött a frankkal szemben, rögtön a történelmi mélypont után. A Morgan Stanley londoni elemzői szerint a magyar kormány utóbbi nyilatkozatainak hangvétele jelentősen eltér a néhány héttel ezelőtti, konfrontatív hangú bejelentésektől, és a változás egyértelmű célja a piaci szereplők megnyugtatása a költségvetési tervekkel kapcsolatban.

Forrás: vg.hu, nol.hu, index.hu

Nemzetközi tendenciák

A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi indexének értéke 2010 szeptemberében újfent enyhe javulást mutatott. A megkérdezett vállalatvezetők jelenlegi üzleti helyzetükre vonatkozó véleménye javult az elmúlt hónaphoz képest, a következő hat hónapot illető várakozások viszont kevésbé optimisták, mint augusztusban. A kutatók úgy látják, a német gazdasági fellendülés tovább folytatódik.

A francia statisztikai hivatal (INSEE) szeptemberi felmérésének eredményei azt mutatják, hogy a francia ipari konjunktúra tovább javult. A vállalatvezetők véleménye alapján összeállított üzleti bizalmi index értéke egy ponttal emelkedett, és ezáltal megközelítette hosszú távú átlagos értékét. A gazdasági fordulópont mutatója immár kedvező konjunkturális helyzetet jelez. Az általános kilátásokat jellemző index az elmúlt havi tendenciát folytatva tovább emelkedett.

Az Európai Unió gazdasága

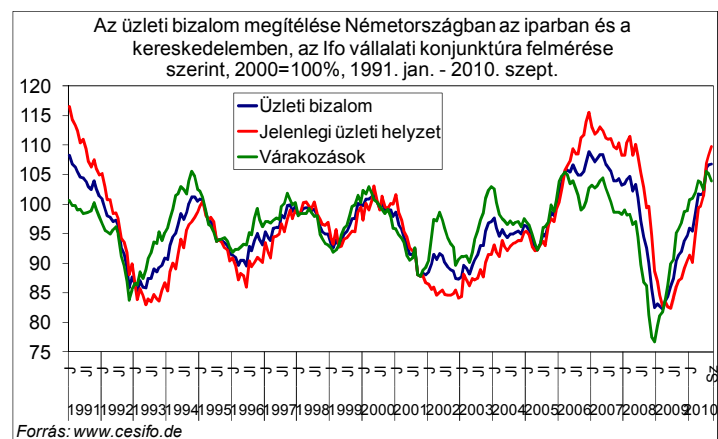
A müncheni Ifo gazdaságkutató intézet német iparra és kereskedelemre vonatkozó bizalmi indexe 2010 szeptemberében ismét enyhe javulást mutatott. A vállalatok újfent elégedettebbek jelenlegi üzleti helyzetükkel, mint az elmúlt hónapban. A következő hat hónapra vonatkozó várakozások továbbra is optimisták, de az augusztusnál kisebb mértékben. Az Ifo szakértői úgy látják, a német gazdasági fellendülés folytatódik.

Az ipari vállalkozások körében az üzleti bizalmi index gyakorlatilag változatlan maradt az elmúlt hónaphoz képest. A jelenlegi üzleti helyzet megítélése újfent kedvezőbbé vált múlt havi értékéhez képest, a következő fél évre vonatkozó várakozások viszont enyhén romlottak. A cégvezetők továbbra is kedvező exportlehetőségekre számítanak, de már nem várnak olyan gyors bővülést, mint az elmúlt hónapokban. A vállalatok létszámtervei igen enyhe visszaesést mutatnak augusztushoz képest, de elbocsátásokra nem kell számítani.

A kiskereskedelem területén immár a harmadik egymást követő hónapban emelkedett az üzleti bizalmi index értéke. A jelenlegi üzleti helyzetet tekintve a mutató elérte a német újraegyesítést követő fellendülés óta tapasztalt legmagasabb értékét. A kiskereskedelemben a következő fél év üzletmenetére vonatkozó várakozások ugyanolyan derűlátóak maradtak, mint augusztusban. Ezzel ellentétben a nagykereskedelem területén az üzleti bizalom enyhe romlása figyelhető meg szeptemberben. A nagykereskedelemmel foglalkozó cégek vezetői még mindig kedvezőnek látják jelenlegi üzleti helyzetüket, de a mutató némileg romlott az elmúlt hónaphoz képest, és a közeljövőre vonatkozó várakozások is enyhén visszaestek.

Az építőipar területén kissé javult az üzleti bizalom szintje, a megkérdezett építőipari vállalkozók jelenlegi üzleti helyzetüket kissé kedvezőbbnek ítélik meg, mint a múlt hónapban. Az általános építőcégek üzleti várakozásai romlottak, a kereskedelmi építőcégek esetében pedig javulás látható, így az építőipar egészében változatlanok maradtak a következő fél évre vonatkozó várakozások.

Forrás: Ifo (<http://www.cesifo-group.de>)

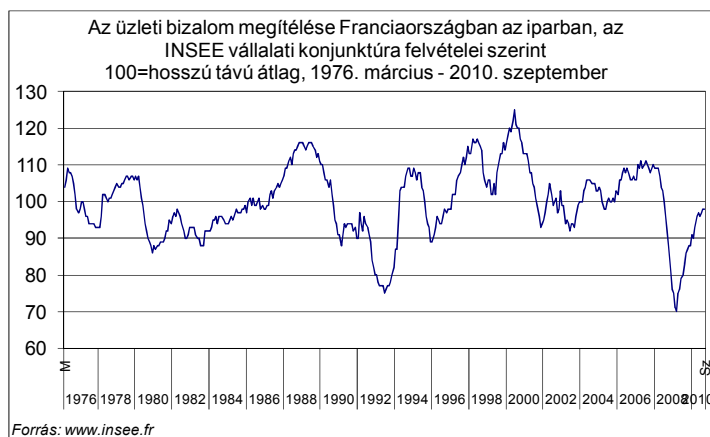
A francia statisztikai hivatal (INSEE) felmérése alapján a szeptemberben megkérdezett vállalatvezetők véleménye szerint a francia ipari konjunktúra tovább javult: az INSEE üzleti bizalmi indexének értéke egy ponttal emelkedett, közelítve hosszú távú átlagos értékéhez.

A gazdasági fordulópontra mutatója javulást mutat: miután a nyár eleje óta a bizonytalan konjunkturális helyzetet jelző neutrális zónában tartózkodott, most átlépett a kedvező konjunkturális helyzetet jelző területre.

Az ipari vállalatok vezetői szeptemberben úgy látták, hogy elmúlt időszak kibocsátásuk továbbra is növekedő tendenciát mutat, de az emelkedés üteme lassult. A késztermék-készletek volumene a vállalatvezetők megítélése szerint továbbra is viszonylag alacsony értéket mutat. A megkérdezettek úgy látják, hogy hazai és főként export-rendelésállományuk növekedett szeptemberben, de továbbra is mérsékelt maradt.

A vállalatvezetők egyéni üzletmenetre vonatkozó prognózisa (mely a következő hónapok üzleti kilátásait összegzi) június és július folyamán erőteljes javulást mutatott, de hosszú távú átlagos értéke alatt maradt. Az általános kilátásokat jellemző index – mely a válaszadók ipari aktivitásra vonatkozó véleményét összegezve tükrözi – szintén javult.

Forrás: INSEE (<http://www.insee.fr>)

*Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:
MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,
2010 / szeptember, Budapest,
2010-10-01*